

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Työllisyyden kuntakokeilu on Hämeen Yrittäjien toimialueella käynnissä Hämeenlinnan seudulla (Hattulan, Hämeenlinnan ja Janakkalan kunnat). Vajaan puolentoista vuoden kokeilun perusteella ei ole saatavilla tuloksia, joiden pohjalta voitaisiin arvioida uudistuksen tavoitteiden saavuttamista nyt laaditun luonnoksen suuntaisesti. Vastaavasti aikaisemmista alueellisista työllisyyskokeiluista ei ole näyttöä myönteisistä työllisyysvaikutuksista.

Lain mukaan työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voivat tuottaa laissa tarkoitettut palvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palvelujen tuottajilta valtion talousarviossa palvelujen hankkimista varten osoitetulla määrärahalla. Luonnoksessa on jätetty huomioimatta yksityisen palvelutuotannon rooli ja sen merkitys työvoima- ja yrityspalveluiden kokonaisuudessa. Tämän raja-pinnan avaaminen työnvälityksen osalta rikastaisi kokonaiskuvaa nykytila-analyysissä kuvattujen ostopalveluiden lisäksi.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Uudistuksen tavoitteena ei ole viranomaisten työnjaon uudelleen määrittely, vaan 7000–10000 henkilön työllisyysvaikutus. Se voidaan saavuttaa palvelu-tuotannon arkkitehtuurilla, joka huomioi yksityisen ja julkisen palvelutuotannon yhtenäisenä, työnantajien ja työnhakijoiden käyttämänä kokonaisuutena. Siksi myös tavoitteessa tulisi huomioida palvelutuotannon toimintatapojen uudistustarve.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Hämeen Yrittäjät toteaa, että alueiden koko on oltava riittävä, jotta palvelujen järjestäminen on järkevää työntekijöiden ja työnantajien näkökulmasta. On kuitenkin huomioitava, että työtä ja sen tekijöitä haetaan jo nyt laajemmalla alueella kuin aikaisemmin.

Esityksen mukaan, jos kunnan työvoiman määrä alittaisi 20 000 henkilön rajan, kunnan tulisi muodostaa yhden tai useamman muun kunnan kanssa yh-teistoiminta-alue työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Työn sisältö on nykyisin muuttunut niin paljon, että perinteiset työmarkkina-alueet ovat menettäneet osan merkityksestään. Työn monipaikkaisuus on vahvistuva trendi.

Luonnoksessa ei ole arvioitu, miten uudistus vaikuttaisi työvoiman liikkuvuuteen. Työllisyystavoitteen täytyminen edellyttää aluerajat ylittävää työnhakua ja työpaikkojen täyttämistä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille

- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli

- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-
**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-
**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-
**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

-
Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-
**Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta**

-
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-
**Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

On hyvä, että rahoitus kannustaa kuntia alentamaan työttömyyttä. Silti on otettava huomioon riski, että kunnalle muodostuva taloudellinen kannuste johtaa toimintaan, jossa työttömät halutaan työllistää sen omalle alueelle työntekijän omasta intressistä tai mahdollisesti muualla Suomessa olevasta osaamistarpeesta välittämättä. Kokonaisuutena tarkastellen, tämä ei edistä työntekijöiden työllistymistä omaa osaamista vastaaviin tehtäviin tai helpota työnantajien osaajapulaa.

Työnhakijaa koskeva sääntely noudattaisi voimassa olevaa palveluprosessia ja siihen ei olisi tulossa muutoksia. Niiden mukaisesti ne olisivat yksistään viranomaistehtäviä. Hämeen Yrittäjät totesi jo nykytilan arvion kohdalla, että uudistuksessa ei ole huomioitu yksityistä palvelutuotantoa osana kokonaisuutta. Vastaavasti Hämeen Yrittäjät totesi, että yksityisen palvelutuotannon huomioiva palveluarkkitehtuuri tulisi huomioida myös uudistuksen tavoitteiden asettamisessa, koska se tukee ydintavoitteen, 7000–10000 henkilön työllisyysvaikutusta.

Edellä oleva huomioiden, kunnilla tulee olla mahdollisuus hankkia työnvälitys- ja muita palveluita ostamalla niitä. Työnhakuvelvoitteen määrittäminen viranomaistoimeksi ei estä muiden työllisyyspalveluiden järjestämistä osto-palveluilla.

Yrittäjäjärjestö haluaa kiinnittää huomiota siihen, että työllisyyden hoitoa ei saa ohjata vain siihen kohdistuvien tulospalkkioiden tai sanktioiden avulla. Tulokset syntyvät pitkäjänteisellä työllä, jossa seurataan työllisyyden kehitystä analyyttisesti ja sidotaan tehtävä työ laajempaan elinkeinopolitiikan toteuttamiseen. Tuloksien taustalla tulee olemaan kilpailukyvyyn vahvistuminen, ei tempputyöllistäminen.

Yrittäjät pitävät kuntien kehitysyhtiöitä erittäin hyvinä kumppaneina paikallisessa ja alueellisessa elinkeinopolitiikassa. Uudistuksessa kunnille tulee uusia viranomaistehtäviä, joita ei voi siirtää yhtiöiden hoidettaviksi. Tämän seurauksena on mahdollista, että kunnissa palataan vuosikymmenten takaiseen malliin, jossa elinkeinoasioista vastaavat henkilöt ovat suoraan kuntien palveluksessa. Tämä kehityssuunta ei ole toivottava, vaan Yrittäjät toivovat kunnilta kehittämissyhtiöiden roolin vahvistamista.

Haukka Juha
Hämeen Yrittäjät ry